

UITGEVERIJ VERLOREN

najaar
2010

Deze brochure bevat de *Najaarsaanbieding 2010*. De gegevens betreffende omvang, uitvoering, prijs en verschijningsmaand geschieden onder voorbehoud. Achterin deze folder is een bestelformulier opgenomen dat gebruikt kan worden voor het bestellen van boeken en/of aanvragen van recensie-exemplaren.

Bestelde boeken worden direct na verschijning toegestuurd, vergezeld van een rekening. Bij verzending per post worden portokosten in rekening gebracht. Retouren van particulieren dienen, na voorafgaand overleg en onder opgaaf van redenen, binnen twee weken na factuurdatum te geschieden. Eventuele verzendkosten voor het retourneren dient de klant in principe zelf te voldoen. Retouren van boekhandels kunnen enkel worden aangenomen na overleg en mits de boeken onbeschadigd zijn. Creditering geschiedt meestal tegen een gereduceerd bedrag. Voor meer en vollediger informatie raadplege men tevens onze website.

De juwelen afgebeeld op het omslag van deze folder bevinden zich in het Rijksmuseum. Ze spelen een rol in de biografie van juwelenhandelaar Kiliaan van Rensselaer, geschreven door Janny Venema (zie blz. 15).

GEbruikte afkortingen

DNE *De negentiende eeuw*

DNL *De Nederlandse Leeuw*

DZE *De zeventiende eeuw*

HSPLM *Historische studies naar platteland, landschap en milieu*

IL *Indische Letteren*

ISBN *International Standard Book Number*

ISSN *International Standard Serial Number*

JKK *Jaarboek Kasteel Keukenhof*

ML *Middel nederlandse Lancelotromans*

MMGS *Maaslandse Monografieën, Grote Serie*

MSB *Middeleeuwse Studies en Bronnen*

MT *Middel nederlandse Tekstedities*

NUR *Nederlandse Uniforme Rubrieksindeling*

OHB *Overijsselse Historische Bijdragen*

pod *printing on demand*

PR *Passage Reeks*

SSNM *Schrift en Schriftdragers in de Nederlanden in de Middeleeuwen*

U&S *Universiteit & Samenleving*

WSCG *Water, staat, cultuur en geschiedenis*

Bezoekadres: Torenlaanker, Torenlaan 25, 1211 JA Hilversum, T 035-6859856, F 035-6836557, E info@verloren.nl
Handelsregister Kamer van Koophandel Hilversum 32039230; BTW nr. NL8054 597 16 01
rekening ING 4489940; rekening RABObank 398247528
postrekening België 000-1638529-05; Postbank Girokonto Deutschland 866 14-661 BLZ 590 100 66
Vertegenwoordiging in België: MAKLU uitgevers, Somerstraat 13-15, B-2018 Antwerpen, T 03-2312900, F 03-2332659

When ordering from outside the Benelux, we advise you to state the number, expiry date and csv-code of your Visa or Eurocard/Mastercard, in order to avoid unnecessary costs. The amount due will be charged to your account after your order has been sent.

PETER NISSEN

Roermond

Biografie van een stad en haar bewoners

Bij de plek waar de Roer in de Maas uitstroomt, ontstond in de twaalfde eeuw een nederzetting die in het begin van de dertiende eeuw uitgroeide tot een stad. Deze werd hoofdstad van het Overkwartier, een van de vier delen waaruit het hertogdom Gelre bestond. Roermond werd een centrum van lakenhandel en maakte deel uit van het Hanzeverbond. Te beginnen met de grafelijke Munsterabdij vestigde zich een groot aantal kloosters in de stad. In de zestiende eeuw werd Roermond bisschopsstad en hoofdstad van het Spaans gebleven deel van Gelre. In de negentiende eeuw ontwikkelde de stad zich tot een vroeg centrum van industriële bedrijvigheid, tot een onderwijsstad en – met de ateliers van architect Cuypers – tot een centrum van kerkelijke kunst.

Deze integrale stadsgeschiedenis van Roermond beschrijft de wisselwerking tussen de plek en de mensen die er leefden: een biografie van een stad en haar bewoners.

Zie ook: *Duizend jaar Gouda. Een stadsgeschiedenis*, ISBN 90-6550-717-5, € 38,-; *Hart, Leven in Utrecht 1850-1914. Groei naar een moderne stad*, ISBN 90-6550-888-0, € 29,-; *Mooij, Geloof kan Bergen verzetten. Reformatie en katholieke herleving te Bergen op Zoom 1577-1795*, ISBN 90-6550-579-2, € 32,-; *Wijk bij Duurstede 700 jaar stad. Ruimtelijke structuur en bouwgeschiedenis*, ISBN 90-6550-619-5, € 18,-; *Zondergeld-Hamer, Een kwestie van goed bestuur. Twee eeuwen armenzorg in Weesp (1590-1822)*, ISBN 90-6550-935-6, € 37,50

±400 blz., ±€ 29,-
ISBN 978-90-8704-192-2
gebonden, geïllustreerd
reeks MM GS deel 12
verschijnt december 2010
NUR 693/704

In het land van de bijbel

Reisverslag van Egeria, een dame uit de vierde eeuw

Latijnse tekst en Nederlandse vertaling VINCENT HUNINK,
inleiding JAN WILLEM DRIJVERS

In het jaar 381 ging een aanzienlijke Romeinse vrouw, Egeria, vanuit West-Europa op reis naar Palestina, Egypte en Syrië. Zij wilde met eigen ogen alle plaatsen zien die zij kende uit de bijbel. Het verslag dat zij van haar pelgrimage schreef, is een van de vroegste in zijn soort. Hieraan voegde zij een beschrijving toe van de liturgische vieringen in Jeruzalem, waar zij langere tijd verbleef. Via de ogen van een vrouw krijgt de lezer een uniek beeld van de bijbelse wereld in de vierde eeuw. Ook het bijzondere Latijn, dat dicht bij de gesproken taal van de vierde eeuw staat, maakt de tekst tot een boeiend document.

Egeria's verslag, uitgegeven met een vertaling in modern Nederlands, wordt zoveel mogelijk gepresenteerd als reisdagboek: met dateringen en samenvattingen van niet beschreven onderdelen van de reis. De inleiding schetst een beeld van de historische achtergronden van Egeria.

±208 blz., ±€19,-
ISBN 978-90-8704-188-5
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt oktober 2010
NUR 683/704

Zie ook: *Bedevaartplaatsen in Nederland. Deel 3: Provincie Limburg*, ISBN 90-6550-568-7, €69,-; *Bedevaartplaatsen in Nederland. Deel 4: Addenda – Index – Bijlagen*, ISBN 90-6550-791-4, €29,-; *Op reis met Memoria*, ISBN 90-6550-809-0, €17,-; Thiers, *Bedevaart en kerkeeraad. De Amersfoortse vrouwevaart van 1444 tot 1720*, ISBN 90-6550-386-2, €17,-; Thiers, *'t Putje van Heiloo. Bedevaarten naar O.L. Vrouw ter Nood*, ISBN 90-6550-858-9, €22,-; Zeebout, *Tuoyage van Mher Joos van Ghistele*, ISBN 90-6550-031-6, €40,-

Het leven van de heilige Katherina van Alexandrië

Teksteditie met inleiding, hertaling en commentaar door HILDO VAN ES en LUDO JONGEN

Katherina van Alexandrië was in de Middeleeuwen een van de populairste heiligen in de Lage Landen. Volgens de overlevering was zij beeldschoon en buitengewoon intelligent. Zij liet zich dopen toen zij de hogere waarheid van de christelijke leer had ontdekt. Haar argumenten daarvoor overtuigden zelfs vijftig van de geleerdste mannen uit die tijd. Uiteindelijk liet keizer Maxentius haar na talloze martelingen onthoofden. De heilige wordt dikwijls afgebeeld met een zwaard in haar ene hand en een boek in de andere. Naast haar staat gewoonlijk een (gebroken) rad en onder de zoom van haar jurk is soms het gekroonde hoofd van de keizer zichtbaar.

Een lange tijd onvindbaar handschrift met een Middelnederlandse versie van Katherina's *vita* wordt nu voor het eerst uitgegeven met een hertaling in modern Nederlands en uitvoerig commentaar. De inleiding beschrijft de religieuze en literair-historische achtergronden van de tekst.

Zie ook: *Het leven van de heilige bisschop Sint Ludger*, ISBN 978-90-8704-089-5, € 13,-; *Het leven van Liedewij, de maagd van Schiedam*, ISBN 90-6550-017-0, € 16,-; *Het leven van Lutgard. Bloemlezing uit het Kopenhaagse Handschrift*, ISBN 90-6550-022-7, € 23,-; Mulder-Bakker e.a., *De kluzenaar in de eik. Gerlach van Houthem en zijn verering*, ISBN 90-6550-271-8, € 21,-; Otten, *Lebuius, een gedreven missionaris*, ISBN 90-6550-914-3, € 12,-; *De Vita van Hildegard*, ISBN 90-6550-610-1, € 21,-

±224 blz., ±€ 19,-
ISBN 978-90-8704-189-2
ingenaaid, geïllustreerd
reeks MT deel 14
verschijnt december 2010
NUR 684/704

SUZAN FOLKERTS

Voorbeeld op schrift

De overlevering en toe-eigening van de vita van Christina Mirabilis in de late middeleeuwen

Deze studie gaat over laatmiddeleeuwse manuscripten met de levensbeschrijving van de dertiende-eeuwse profetes Christina Mirabilis ('de wonderbaarlijke'). Hoewel zij nooit officieel heilig is verklaard, werd Christina door tijdgenoten als heilige en als inspirerend voorbeeld beschouwd. Zij leefde in de Zuidelijke Nederlanden, maar haar heiligenleven is in een veel ruimer gebied overgeleverd. In haar boek onderzoekt Suzan Folkerts waarom, door wie en in welke kringen het heiligenleven van Christina in

de eeuwen na het ontstaan werd overgeschreven en gebruikt. Om antwoorden te vinden zijn niet alleen de afschriften van de tekst, maar ook de handschriften in hun geheel onderzocht. Een van de conclusies luidt, dat het heiligenleven van Christina niet zozeer tot voorbeeld diende voor vrouwen als wel voor mannen.

Voorbeeld op schrift combineert de terreinen van de cultuur- en godsdienstgeschiedenis, handschriftenkunde en geestelijke letterkunde van de late middeleeuwen.

312 blz., € 32,-
ISBN 978-90-8704-167-0
ingenaaid, geïllustreerd
reeks MSB deel 124
reeds verschenen
NUR 684/704

Zie ook: Dijk, *Een rij van spiegels. De heilige Barbara van Nicomedia als voorbeeld voor vrouwelijke religieuzen*, ISBN 90-6550-615-2, € 28,-; Gouden legenden. *Heiligenlevens en heiligenverering in de Nederlanden*, ISBN 90-6550-291-2, € 21,-; Mantz-van der Meer, *Op zoek naar loutering. Oorsprong en ontwikkeling van de enkratitische ascese tot in het begin van de 13e eeuw*, ISBN 90-6550-223-8, € 36,-; Mulder-Bakker, *Verborgten vrouwen. Kluizenaresen in de middeleeuwse stad*, ISBN 978-90-6550-996-3, € 19,-; Spijker, *Als door een speciaal stempel. Traditie en vernieuwing in heiligenlevens uit Noordwest-Frankrijk (1050-1150)*, ISBN 90-6550-236-x, € 21,-

PATRICIA STOOP

Schrijven in commissie

De zusters uit het Brusselse klooster Jericho en de preken van hun biechtvaders (ca. 1456-1510)

In 1459 vatte Maria van Pee, kanunnikes in het Brusselse klooster Jericho, het plan op de preken van haar rector en biechtvader Jan Storm uit haar geheugen op te schrijven. Ze stond daarmee aan de wieg van een eeuwenlange traditie in het convent die het omvangrijkste corpus biechtvaderpreken uit de Nederlanden heeft opgeleverd. De collectie is uniek vanwege de naamsvermelding van nagenoeg alle betrokken priesters en zusters en de uitgebreide prologen. Hierin geven de zusters aan, dat zij schreven om het werk van hun biechtvaders niet verloren te laten gaan, uit eerbetoon aan hen en God, en voor hun eigen zielenheil en dat van hun medezusters.

Patricia Stoop analyseert de manier waarop de zusters te werk gingen bij het noteren van de preken. Zij laat zien, dat de prekencollecties resultaat zijn van een collectief schrijverschap en dat zij het zwaartepunt vormen van een veel bredere schrijfcultuur in het klooster.

Zie ook: *Beek, Leken trekken tot Gods Woord*. Dirc van Herxen (1381-1457) en zijn *Eerste Collatieboek*, ISBN 978-90-8704-115-1, € 29,-; *Letting, Praten als Brugman. De wereld van een Nederlandse volksprediker aan het einde van de Middeleeuwen*, ISBN 90-6550-445-1, € 10,-; *Mantingh, Een monnik met een rol*. *Willem van Affligem, het Kopenhaagse Leven van Lutgart en de fictie van een meerdaagse voorlezing*, ISBN 90-6550-632-2, € 36,-; *Middelnederlandse bijbelvertalingen*, ISBN 978-90-6550-964-2, € 25,-; *De Middelnederlandse preek*, ISBN 978-90-8704-058-1, € 19,-

±16 blz., ±€ 39,-
ISBN 978-90-8704-195-3
ingenaaid, geïllustreerd
reeks MSB deel 127
verschijnt december 2010
NUR 684/704

Augustinus en het onderwijs

[=themanummer van *Lampas*. Tijdschrift voor classici 43 (2010) 3]

Onder redactie van VINCENT HUNINK, HANS VAN REISEN en PAUL VAN GEEST

Augustinus is hot. Ook in het Nederland van de eenentwintigste eeuw blijkt de oude kerkvader (354-430) onverminderd populair. Er verschijnen regelmatig nieuwe vertalingen van zijn werken en ze worden veel gelezen en bestudeerd. Augustinus is en blijft een uitdagend denker.

In dit themanummer van *Lampas* wordt de bijzondere relatie van Augustinus met het onderwijs belicht. Zijn eigen onderwijservaring als student en leraar, zijn kennis van de klassieke schoolauteurs, zijn praktijk als predikant en zijn doorwerking op latere filosofen en literatoren – het zijn maar enkele onderwerpen die aan bod komen. De didactische rubriek bevat een concreet voorbeeld van een lessenreeks rondom Augustinus. Het themanummer bevat ook een handige leeslijst.

Het themanummer bevat bijdragen van onder andere JAN DEN BOEFT, INEKE SLUITER, ANTHONY DUPONT, JOOST VAN NEER en JOS JOOSTEN.

±128 blz, €11,-
ISBN 978-90-8704-200-4
ingenaaid, geïllustreerd
Lampas 43 (2010) 3
verschijnt september 2010
NUR 683/844

Zie ook: *Antieke herinneringsplaatsen* [=*Lampas* 40 (2007) 4], ISBN 978-90-8704-016-1, €11,-; *Het Gilgameš-epos en de Griekse en Romeinse literatuur* [=*Lampas* 42 (2009) 2], geen ISBN, €11,-; *Onvrijwillige liefde. Schakingen in klassieke mythen* [=*Lampas* 43 (2010) 2], geen ISBN, €11,-; *Het Phaedra-motief in de West-Europese cultuur* [=*Lampas* 41 (2008) 4], geen ISBN, €11,-; *Romanisering* [=*Lampas* 42 (2009) 3], ISBN 978-90-8704-141-0, €11,-; *Wonen in de Romeinse wereld* [=*Lampas* 39 (2006) 4], geen ISBN, €11,-

Aeneas Silvius Piccolomini Pius II (1405-1464)

Een humanistische paus op de bres voor Europa

Inleiding en vertaling ZWEDER VON MARTELS en
MICHEL GOLDSTEEN

De brieven en Gedenkschriften van Aeneas Silvius Piccolomini behoren tot de welsprekendste voorbeelden van de vroege, Latijnse renaissance-literatuur. Mede dankzij zijn welsprekendheid belandde de humanist, als Pius II, op de pauselijke troon. Na de Val van Constantinopel (1454) ontwikkelde Enea zich tot de belangrijkste voorvechter van een kruistocht tegen de Turken, die het christelijke Europa bedreigden. Hiermee wilde hij ook de Europese cultuur verdedigen, voortgekomen uit de bronnen van de Griekse en Latijnse literatuur. Enea's brieven vertellen over zijn turbulente ontwikkeling rond het midden van zijn leven en over zijn kerkelijke carrière. Zijn Gedenkschriften beschrijven de politieke verwickelingen rond zijn besluit een kruistocht te leiden en verhalen van de stichting van het naar hem vernoemde Pienza.

De inleidende hoofdstukken en de samenvattingen van niet vertaalde passages uit de Gedenkschriften zijn van Zweder von Martels, de vertalingen en de inleidingen bij de brieven van Michel Goldsteen.

Zie ook: Bulut, *Ottoman-Dutch economic relations in the early modern period 1571-1699*, ISBN 90-6550-655-1, € 25,-; Gorter-van Royen, *Maria van Hongarije, regentes der Nederlanden. Een politieke analyse op basis van haar regentschapsordonnanties en haar correspondentie met Karel v*, ISBN 90-6550-394-3, € 26,-; Kerkhoff, *Maria van Hongarije en haar hof (1505-1558). Tot plichtsbetrachting uitverkoren*, ISBN 978-90-6550-941-3, € 29,-; Vier brieven over het gezantschap naar Turkije. Augerius Gisenius Busbequius, *Legationis Turcicae epistolae quator*, ISBN 90-6550-007-3, € 47,-

±480 blz.+cd-rom, ±€ 49,-
ISBN 978-90-8704-186-1
gebonden, geïllustreerd
reeks MSB deel 126
verschijnt november 2010
NUR 684/704

Walewein ende Keye

Een dertiende-eeuwse Arturroman, overgeleverd in de Lancelotcompilatie

Uitgegeven met inleiding en commentaar door MARJOLEIN
HOGENBIRK, met medewerking van WIM GERRITSEN

Walewein ende Keye is een Vlaamse Arturroman uit de tweede helft van de dertiende eeuw. De enig bekende versie van dit verhaal is overgeleverd in de beroemde *Lancelotcompilatie* (ca. 1325), die wordt bewaard in de KB te Den Haag (signatuur 129 A 10). *Walewein ende Keye* is een roman met een opmerkelijke structuur, waarin Arturs zeer hoofse neef Walewein wordt geconfronteerd met een valse beschuldiging door de kwaadaardige hofmaarschalk Keye. Na vele avonturen weet Walewein zijn reputatie te zuiveren en wordt Keye afgestraft, waarna hij het hof ontvlucht.

In de inleiding bij deze tekstuitgave wordt aandacht besteed aan de structuur, thematiek, lokalisering en literaire en handschriftelijke context

van *Walewein ende Keye*. Van de tekst zelf wordt een kritische editie gegeven met woordverklaringen, paleografisch commentaar en literair-historische toelichting. Het boek bevat tevens een register van plaats- en persoonsnamen.

±224 blz., ±€ 30,-
ISBN 978-90-8704-183-0
gebonden, geïllustreerd
reeks ML deel 10
verschijnt december 2010
NUR 621/684

Zie ook: *Lanceloet. De Middelnederlandse vertaling van de Lancelot en prose overgeleverd in de Lancelotcompilatie. Pars 1 (us 1-5530, voorafgegaan door de verzen van het Brusselse fragment)*, ISBN 90-6550-024-3, € 47,-; *Pars 2 (us. 5531-10740)*, ISBN 90-232-2605-4, € 47,-; *Pars 3 (us. 10741-16263)*, ISBN 90-232-2697-6, € 47,-; *Pars 4 (us. 16264-26636)*, ISBN 90-6550-029-4, € 47,-; *Oppenhuis de Jong, De Middelnederlandse Perceval-traditie. Inleiding en editie van de bewaarde fragmenten van een Middelnederlandse vertaling van de Perceval of Conte du Graal van Chrétien de Troyes, en de Percheval in de Lancelotcompilatie*, ISBN 90-6550-753-1, € 49,-

VALERIA VAN CAMP

De oorkonden en de kanselarij van de graven van Henegouwen, Holland en Zeeland

Schriftelijke communicatie tijdens een personele unie: Henegouwen, 1280-1345

Terwijl in het verleden de kanselarij van de graven van Holland reeds enige aandacht kreeg, was dit tot nog toe niet het geval voor de Henegouwse pendant, hoewel sinds 1299 beide graafschappen in een personele unie verbonden waren. In deze studie onderzoekt Valeria Van Camp de invloed van deze unie op de grafelijke administratie. Zij baseert zich hierbij op een omvangrijk corpus van oorkonden, registers, rekeningen en andere administratieve documenten.

Nauwgezette bestudering van de schrijfhanden en de opbouw van de tekst heeft geleid tot inzicht in de organisatie en de werking van de kanselarij als onderdeel van de administratie van de graven van Henegouwen onder de Avesnes (1280-1345). Van Camp kwam zo tevens op het spoor van een toenemende verzelfstandiging van de Henegouwse administratie, die ook bij afwezigheid van de graaf actief bleef.

Zie ook: Benders, *Bestuursstructuur en schriftcultuur. Een analyse van de bestuurlijke verschriftelijking in Deventer tot het eind van de 15de eeuw*, ISBN 90-6697-161-4, € 23,-; *Oorkondenboek van Amsterdam tot 1400. Supplement*, ISBN 90-70403-39-0, € 13,-; *Oorkondenboek van het Karthuizerklooster St.-Andriester-Zaliger-Haven bij Amsterdam (1352) 1392-1579 (1583)*, ISBN 90-6550-026-X, € 74,-; Synghel, *'Actum in camera scriptorium oppidi de Buscoducis'. De stedelijke secretarie van 's-Hertogenbosch tot ca. 1450*, ISBN 978-90-6550-963-5, € 42,-

±612 blz. in 2 dln, ±€ 59,-
ISBN 978-90-8704-190-8
gebrocheerd, geïllustreerd
(kleur)
reeks SSNM deel 5
verschijnt december 2010
NUR 684/693

ANTON KOS

Van meenten tot marken

Een onderzoek naar de oorsprong en ontwikkeling van de Gooise marken en de gebruiksrechten op de gemene gronden van de Gooise markegenoten (1280-1568)

Aan het begin van de vijftiende eeuw werden de graaf van Holland, de stad Naarden en de Gooise boeren het eens over het behoud, beheer en gebruik van de Gooise gemene gronden: weilanden, heidevelden, vennen, bossen, moerassen en wildernissen. De Gooiers hadden zich daarvoor al verenigd in twee zogenoemde markeorganisaties en stonden bekend als geërfden, vandaar *erfgooiers*. Erfgooiers en markeorganisaties kwamen natuurlijk niet uit de lucht vallen. Gooiland was ruim driehonderd jaar in bezit van het stift Elten en ging in 1280 over in handen van de graaf van Holland. De Gooise boeren hielden echter vast aan hun gebruiksrechten en raakten periodiek in conflict met de Hollandse grafelijkheid.

Anton Kos beschrijft de oorsprong en ontwikkeling van de Gooise marken en de gebruiksrechten op de Gooise gemene gronden. In de hoofdrol de erfgooiers en hun marken, de Hollandse graven en toonaangevende personen als François Hinlopen en Albertus Perk.

±448 blz., ±€33,-
ISBN 978-90-8704-180-9
ingenaaid, geïllustreerd
reeks MSB deel 125
verschijnt september 2010
NUR 684/693

Zie ook: *Bavel, Goederenvererving en goederenbeheer van de abdij Mariëuweerd (1129-1592)*, ISBN 90-6550-251-3, €60,-; *Bavel, Transitie en continuïteit. De bezitsverhoudingen en de plattelands-economie in het westelijke gedeelte van het Gelderse rivierengebied, ca. 1300-ca. 1570*, ISBN 90-6550-045-6, €66,-; *Kort, Repertorium op de lenen van Gaasbeek. De Hofsteden Abcoude (1270-1664), Wijk (1355-1664), Woudenberg (1368-1648) en het leenhof van Simon en Hendrik van Haarlem (1388-1650)*, ISBN 90-6550-676-4, €10,-; *Timmer, Profeet in eigen land. Philips van Leiden en het publieke belang*, ISBN 978-90-8704-026-0, €29,-

ARIE VAN STEENSEL

Edelen in Zeeland

Macht, rijkdom en status in een laatmiddeleeuwse samenleving

Het beeld van een adel in verval in de laatmiddeleeuwse Nederlanden is niet langer houdbaar, maar het is onduidelijk welke positie edelen dan wel hadden in de samenleving. In *Edelen in Zeeland* worden de contouren van de adellijke populatie in het graafschap Zeeland tussen 1400 en 1550 geschetst. De centrale vraag is hoe de macht, rijkdom en status van de adel als groep en hoe de reproductiestrategieën van de individuele edelen zich ontwikkelden in een periode die werd gekenmerkt door staatsvorming, verstedelijking en commercialisering.

De politieke geschiedenis en sociale instituties van Zeeland drukten een belangrijk stempel op het karakter van de adel. De diversiteit in politieke en economische profielen tussen de edelen was groot, maar zij behielden gemeenschappelijke sociale netwerken. De adellijke identiteit en levensstijl kwamen in de zestiende eeuw meer in het teken te staan van staatsdienst dan van ridderschap.

Zie ook: *Cartularium van de heren van Veere uit het geslacht van Borsele 1282-1481, 1555*, ISBN 978-90-8704-004-8, € 29,-; *Damen, De staat van dienst. De gewestelijke ambtenaren van Holland en Zeeland in de Bourgondische periode (1425-1482)*, ISBN 90-70403-47-1, € 47,-; *Dekker/Baetens, Geld in het water. Antwerps en Mechels kapitaal in Zuid-Beveland na de stormvloeden in de 16^e eeuw*, ISBN 978-90-8704-123-6, € 29,-; *Rooze-Stouthamer, De opmaat tot de Opstand. Zeeland en het centraal gezag (1566-1572)*, ISBN 978-90-8704-091-8, € 25,-

±576 blz., ±€ 49,-
ISBN 978-90-8704-185-4
gebonden, geïllustreerd
reeks *Adelsgeschiedenis*
deel 5
verschijnt oktober 2010
NUR 684/694

Bourgondië voorbij. De Nederlanden 1250-1650

Onder redactie van MARIO DAMEN en LOUIS SICKING

Deze bundel belicht verschillende aspecten van de staatkundige, economische en sociale integratie van de Bourgondische en Habsburgse Nederlanden en de hieruit voortvloeiende conflicten en culturele uitingen.

Inhoud: Ten geleide *Deel I Vorsten en hoven:* ROBERT STEIN, Natuurlijk Filips de Goede. De Bourgondische erfopvolging in de Nederlanden MICHEL VAN GENT, In de ban van het rijk. De relatie van hertog Arnold van Gelre met rooms-koning Sigismund en hertog Filips van Bourgondië, 1423-1437 AART NOORDZIJ, Zelfstandigheid en integratie. Gelre, de Nederrijn en de Nederlanden in de zestiende eeuw JAN SANDERS, Politiek en piëteit. Hertog Karel de Stoute als stichter van het kartuizerklooster bij 's-Hertogenbosch in 1471 HANNO WIJSMAN, Las Filips de Goede wel eens Nederlands? 'Kleine talen' in de Bourgondische Librije

GEERTRUI VAN SYNGHEL, De opkomst van de volkstaal in de West-Brabantse documentaire bronnen, 1270-1315 LOUIS SICKING, Door Oranje overschaduwde? Het hof van Maximiliaan van Bourgondië, heer en markies van Veere MARIE-ANGE DELEN, Eten en drinken aan het hof van Willem van Oranje *Deel II Edelen en ambtenaren:* MARIO DAMEN, Heren met banieren. De baanrotsen van Brabant in de vijftiende eeuw ANTHEUN JANSE, De Tweede Stand in laatmiddeleeuws Holland ARIE VAN STEENSEL, Edelen, belastingheffing en politieke verhoudingen in laatmiddeleeuws Zeeland HANS COOLS, Uitvaarten als intrudes. De scenografie van de successie bij aristocratische begrafenis in de Bourgondisch-Habsburgse landen en in de jonge Republiek LAETITIA GORTER-VAN ROIJEN, Maria van Hongarije en de hoge adel in de Nederlanden. Een confrontatie YVONNE BOS-ROPS, De Kabeljauwen en de ambten. Personele gevolgen van een politieke moord in het graafschap Holland, 1390-1404 SERGE TER BRAAKE, Promoveren in de Raad van Holland. De weg van de onbezoldigd raadsheer aan het eind van de Middeleeuwen *Deel III Mensen en markten:* CHARLES CORNELISSE, De invloed van de ontginning op marktforming in Holland tussen de tiende en dertiende eeuw JOB WESTSTRATE, De marktpositie van Deventer van de veertiende eeuw tot het begin van de Opstand HANNO BRAND, De Zuiderzeesteden tussen Habsburg en de Hanze in de eerste helft van de zestiende eeuw. Een aanzet tot een positiebepaling PETRA VAN DAM, Leidse professoren eisen hofkonijnen. Een nieuwe betekenis voor een oud emolument in vroegmodern Holland MILJA VAN TIELHOF, Texel, kerstavond 1593. De ramp die Tesselschade haar naam gaf *Deel IV Recht, oorlog en Opstand:* PETER HOPPENBROUWERS, Ridders en hun ruiters. Het krijsbedrijf in Holland en Brabant gedurende de veertiende eeuw

CORIEEN GLAUDEMANS, Karel van Charolais en de zitting van de Hoge Vierschaar van Zeeland in 1454 JAMES P. WARD, Hostage-taking (gijzeling) in early sixteenth-century Holland, and the Guelders War MARJOLEIN 'T HART, De democratische paradox en de Opstand in Vlaanderen, Brabant en Holland MARIE-CHARLOTTE LE BAILLY, Een rechtshistorische vingerafdruk. Gedrukte sententies in de Habsburgse Nederlanden en de Republiek, 1515-1700 MARTIN VAN GELDEREN, Trots op Nederland. Hugo de Groot en het natuurlijk recht op immigratie Geraadpleegde literatuur en bronnenuitgaven Over de auteurs Promoti van Wim Blockmans

464 blz., € 39,-
ISBN 978-90-8704-166-3
ingenaaid, geïllustreerd
reeks MSB deel 123
reeds verschenen
NUR 684/697

JANNY VENEMA

Kiliaen van Rensselaer (1586-1643)

Designing a New World

Around 1600 the Republic of the Seven United Netherlands was in the middle of a war with Spain that would last for eighty years (1568-1648). Thousands of immigrants came to Amsterdam and greatly influenced the development of the Republic. Kiliaen van Rensselaer was among them. Growing up in a small eastern town on the war front he became part of the culture of this rapidly developing city, where he was trained as a jeweler and merchant by wealthy relatives. He would work together within this family network, for the rest of his life.

Discussing the time in which he lived and his surroundings, the rapidly expanding city of Amsterdam, the great trading companies, the jewelry business and the people in his network this biographical study explores Van Rensselaer's motivation and his ways to develop his ideas for establishing a North-American colony.

See also: Kuijpers, *Migrantenstad. Immigratie en sociale verhoudingen in zeventiende-eeuws Amsterdam*, ISBN 90-6550-852-X, €29,-; *De Lage Landen en de Nieuwe Wereld* [=DZE 21 (2005) 1], geen ISBN, €20,-; Tønnesen, 'Al het Nederlandse volk dat hier nu woont'. *Nederlanders in Helsingør, circa 1550-1600*, ISBN 90-6550-197-5, €13,-; Venema, *Beverwijck. A Dutch Village on the American Frontier, 1652-1664*, ISBN 90-6550-760-4, €35,-; Venema, *Kinderen van weelde en armoede. Armoede en liefdadigheid in Beverwijck/Albany (c. 1650-c. 1700)*, ISBN 90-6550-121-5, €13,-

±352 pp, ±€39,-
ISBN 978-90-8704-196-0
paper bound, illustrated
(partly colour)
appearing September 2010
in cooperation with
SunnyPress
NUR 685/691

ALFONS FRANSSEN

Een kleine dijk met een groot doel

De financiering van de Diemerdijk, 1591-1864

In de dertiende eeuw legde men van Amsterdam naar Muiden een kade aan die later werd versterkt tot een zeedijk. Eeuwenlang beschermde deze Diemerdijk het Hollands-Utrechtse veengebied tegen de Zuiderzee. Het achterland breidde zich gestaag uit

als gevolg van inklinking, toenemend stormgeweld en een stijgend zeewaterpeil. Vanaf 1670 vormde de Diemerdijk een cruciale schakel in de Hollandse Waterlinie.

In deze studie staat de financiering van de aanleg, het onderhoud en de verbetering van de Diemerdijk centraal. Het dijkonderhoud was gebaseerd op middeleeuwse afspraken die een effectief onderhoud belemmerden. De provincie Utrecht blokkeerde noodzakelijke aanpassingen. Alleen het machtige Amsterdam kon via diplomatie in de Staten van Holland en innovatieve financiering resultaten boeken. Het 'institutioneel vermogen' van de Republiek was dus veel groter dan veelal wordt aangenomen. Pas na de invoering van de nieuwe grondwet in 1848 werd de financiering van de Diemerdijk op moderne leest geschoeid.

±512 blz., ±€49,-
ISBN 978-90-8704-191-5
ingenaaid, geïllustreerd
reeks WSCG deel 1
verschijnt december 2010
NUR 685/693

Zie ook: *Ingelanden als uitbaters. Sociaal-economische studies naar Oud- en Nieuw-Rijerwaard, een polder op een Zuid-Hollands eiland*, ISBN 90-6550-782-5, €15,-; *Wouda, Een stijgende stand met een zinkend land. Waterbeheersingsystemen in polder Nieuw-Reijerwaard 1441-1880*, ISBN 978-90-8704-124-3, €15,-; *Zeischka, Minerva in de polder. Waterstaat en techniek in het Hoogheemraadschap van Rijnland 1500-1865*, ISBN 978-90-8704-023-9, €35,-; *Zwet, Lofwaardighe dijckagies en miserabele polders. Een financiële analyse van landaanwinningsprojecten in Hollands Noorderkwartier, 1597-1643*, ISBN 978-90-8704-106-9, €45,-

FRED GAASBEEK

De molen Rijn en Lek te Wijk bij Duurstede

Wereldberoemd dankzij een misvatting

De molen Rijn en Lek aan de Dijkstraat te Wijk bij Duurstede is een uniek exemplaar: het is de enige Nederlandse molen die op een middeleeuwse stadspoort is gebouwd. Dit fraai geïllustreerde boek beschrijft de geschiedenis van de korenmolen, die tot op de dag van vandaag in bedrijf is gebleven. Daarbij gaat het niet alleen over de bouw, de Leuterpoort, wieken, maalstenen en meel. Ook de mensen die verbonden zijn geweest aan Rijn en Lek, met name de eigenaars en molenaars, komen ruimschoots aan bod. Dit alles tegen de achtergrond van het kleinsteedse leven in Wijk bij Duurstede.

Vanwege haar fraaie gestalte en mooie ligging heeft de molen tal van kunstenaars geïnspireerd. Het beroemde schilderij van Jacob van Ruisdael is overigens niet van de molen Rijn en Lek. Hoe deze misvatting is ontstaan, wordt in dit boek uitvoerig uit de doeken gedaan.

Zie ook: *Bemmel, De Lekdijk van Amerongen naar Vreeswijk. Negen eeuwen bescherming van Utrecht en Holland*, ISBN 978-90-8704-117-5, €29,-; *Schaik, Overlangbroek op de kaart gezet. Dorp, landschap en bewoners, waaronder een familie De Cruijff*, ISBN 978-90-8704-076-5, €25,-; *Wijk bij Duurstede 700 jaar stad. Ruimtelijke structuur en bouwgiedenis*, ISBN 90-6550-619-5, €18,-; *De Wijkse toren. Geschiedenis van de toren van de grote Kerk in Wijk bij Duurstede (1486-2008)*, ISBN 978-90-8704-055-0, €15,-

±192 blz., ±€20,-
ISBN 978-90-8704-177-9
gebonden, geïllustreerd
verschijnt september 2010
NUR 680/693

PIETER POST

Geschiedenis van het doopsgezinde kerklied (1793-1973)

Van particularisme tot oecumeniciteit

In deze rijk geïllustreerde studie wordt vanuit een brede cultuur- en kerkhistorische optiek de ontwikkeling van het doopsgezinde kerklied beschreven gedurende de negentiende en twintigste eeuw. Het betreft een chrono-

nologisch geordende ontstaans- en receptiegeschiedenis van de doopsgezinde hymnologie aan de hand van dertien liedboeken, beginnend met de *Christelyke Gezangen* (1793) en eindigend met het nog als doopsgezind te typeren restant aan liederen in het *Liedboek voor de Kerken* (1973). De analyse richt zich hoofdzakelijk op de verklaring van de hymnologische, liturgische en theologische kenmerken en veranderingen door de tijd heen, waarbij voor doopsgezinden relevante begrippen als 'rechtvaardiging' en 'heiliging' telkens als ijkpunt fungeren. Zo wordt inzichtelijk gemaakt hoe en waarom de geheel eigen, historisch en kerkelijk getoonzette liedcultuur van dopers Nederland, met dichterlijke grootheden als Aagje Deken, Matthijs Siegenbeek en Jeronimo de Vries, uiteindelijk een zeer oecumenisch, algemeen protestants karakter zou verkrijgen.

±564 blz., ±€49,-
ISBN 978-90-8704-171-7
gebonden, geïllustreerd
verschijnt oktober 2010
NUR 680/704

Zie ook: Hajenius, *Dopers in de Domstad. Geschiedenis van de Doopsgezinde Gemeente Utrecht 1639-1939*, ISBN 90-6550-740-X, € 20,-; Kooi, *De Wynberch des Heren. Godsdienstige veranderingen op Texel 1514-1572*, ISBN 90-6550-884-8, € 25,-; Trompetter, *Eén grote familie. Doopsgezinde elites in de Friese Zuidwesthoek 1600-1850*, ISBN 978-90-6550-977-2, € 29,-; Verbeek, 'Menniste Paus'. *Samuel Muller (1785-1875) en zijn netwerken*, ISBN 90-6550-860-0, € 33,-; *Wezen en weldoen. 375 jaar doopsgezinde wezenzorg in Haarlem*, ISBN 978-90-8704-085-7, € 25,-

HARRY DONGA en CAREL VAN DEN BERG

Geslagen verbeelding

Lutherse penningen in Nederland

In de loop der eeuwen zijn er ruim honderd penningen verschenen die betrekking hebben op de lutherse reformatie of lutherse instellingen en personen. Vooral Martin Luther zelf is ruim vertegenwoordigd. Verreweg de meeste van deze penningen zijn uitgebracht door de Amsterdamse lutherse gemeenten en instellingen. De numismatische traditie is daar zo sterk, dat er ook nu nog penningen in opdracht worden geslagen.

In dit boek worden niet alleen deze Amsterdamse penningen gepresenteerd, maar ook penningen van andere lutherse gemeenten en instellingen in Nederland en de penningen van lutheranen die vanwege hun geloof uit Salzburg moesten vluchten en zich in 1732 in Zeeland vestigden. Daarnaast zijn lutherse avondmaalsloodjes opgenomen. Alle penningen worden uitgebreid beschreven, waarbij ook aandacht wordt besteed aan de symboliek en de makers, van wie velen zelf luthers waren. Voor- en achterzijde van de penningen worden in kleur afgebeeld.

Zie ook: Donga, *Christoffel van Brants en zijn hofje. De geschiedenis van het Van Brants Rus Hofje vanaf 1733*, ISBN 978-90-8704-049-9, €19,-; Estié, *Van afgescheiden gemeente tot kerkgenootschap. Geschiedenis van de Hersteld Evangelisch-Luthersen in Amsterdam 1791-1836*, ISBN 978-90-8704-018-5, €22,-; Friese cultuur in de eeuw van Gijsbert Japix [=DZE 20 (2004) 1], geen ISBN, €25,-; Manen, *Verboden en getolereerd. Een onderzoek naar lutheranen, lutheranisme en lutherse gemeentevorming in Gelderland ten tijde van de Republiek*, ISBN 90-6550-640-3, €42,-

±288 blz., ±€25,-
ISBN 978-90-8704-175-5
ingenaaid, geïllustreerd
(kleur)
verschijnt september 2010
NUR 680/704

De Bourbon de Parme-Gualthérie van Weezel

[=themanummer van *De Nederlandsche Leeuw*. Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde 127 (2010) 4]

Onder redactie van BOB KERNKAMP e.a.

Ter gelegenheid van het huwelijk van Prins Carlos de Bourbon de Parme, de oudste zoon van prinses Irene, met Annemarie Gualthérie van Weezel zal in september een themanummer van *De Nederlandsche Leeuw* verschijnen over het voorgeslacht van de bruid. Het ruim geïllustreerde tijdschrift laat zien, dat haar voorouders een rijk geschakeerd palet vormen dat onder andere hugenoten, Ierse edellieden, Engelse koningen, plantage-eigenaren in Suriname, kooplieden, bestuurders, fabrikanten, en dominees bevat, maar ook schippers, herbergiers, kasteleins en landbouwers.

Deze bijzondere uitgave staat in een lange traditie. Zo werden in het verleden de afstamming van Prins Claus, Pieter van Vollenhoven en Prins Karel Hugo van Bourbon-Parma gepubliceerd en meer recent verschenen artikelen over de voorouders van Marilène van den Broek, Annette Sekrève, Laurentien Brinkhorst en Máxima Zorreguieta.

±60 blz., ±€15,-
ISBN 978-90-8704-197-7
geniet, geïllustreerd
reeks DNL 127 (2010) 4
verschijnt september 2010
NUR 698/680

Zie ook: *Archieven van de Friese stadhouders. Inventarissen van de archieven van de Friese stadhouders van Willem Lodewijk tot en met Willem V, 1584-1795*, ISBN 90-6550-736-1, € 25,-; *Bruggeman, Nassau en de macht van Oranje. De strijd van de Friese Nassaus voor erkenning van hun rechten, 1702-1747*, ISBN 978-90-6550-945-1, € 35,-; *Inventaris van de archieven van stadhouder Willem V 1745-1808 en de Hofcommissie van Willem IV en Willem V 1732-1794*, ISBN 90-6550-890-2, € 28,-; *Emmius, Willem Lodewijk, graaf van Nassau (1560-1620). Stadhouder van Friesland, Groningen en Drenthe*, ISBN 90-6550-382-X, € 21,-

DIANNE HAMER

Sophie, koningin der Nederlanden

Biografie van Sophie van Württemberg (1818-1877) op basis van brieven en dagboeken

Bij het grote publiek is Sophie van Württemberg, 27 jaar lang koningin van Nederland als echtgenote van Willem III, nauwelijks bekend. Deze biografie, gebaseerd op haar dagboeken en brieven, wil daar verandering in brengen. We zien hoe de intelligente en zeer ontwikkelde Sophie trouwde met de kroonprins van Nederland en deze stap onmiddellijk betreunde. Willem was in intellectueel opzicht haar mindere, vroeg haar nooit om raad, was opvliegend en had buitenechtelijke relaties. Ze ruzieden voortdurend over de opvoeding van hun zoons, van wie er één jong stierf. In talloze brieven aan vrienden stortte Sophie haar gekwelde hart uit. Ook vond zij troost in contacten met mensen uit de wereld van wetenschap en cultuur.

De kliek rond Willem beschouwde Sophie als een bemoeizuchtige hysteric, haar vrienden zagen haar als een warme en geïnteresseerde vrouw. In deze biografie komen alle facetten van Sophie's persoonlijkheid naar voren.

Zie ook: Cleverens, *De Koningsvleugel. Geschiedenis van de particuliere appartementen in het paleis Noordeinde*, ISBN 90-6550-659-4, € 24,-; 'Het is of ik met mijn lieve sprak'. *De briefwisseling tussen Jean Malherbe en Christina van Steensel, 1782-1800*, ISBN 90-6550-128-2, € 20,-; Neufville, *Verhaal van mijn droevig leven (1699-1779)*, ISBN 90-6550-555-5, € 16,-; Raadsman achter de troon. *Dagboekantekeningen van jhr. mr. J.W.M. Schorer, vice-president van de Raad van State 1896-1903*, ISBN 90-6550-691-8, € 14,-

±288 blz., ±€ 25,-
ISBN 978-90-8704-201-1
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt november 2010
NUR 681/698

De levensloop van Adriaan van der Willigen (1766-1841)

Een autobiografie uit een tijdperk van overgang

Uitgave verzorgd door C.J.M. VAN DER HEIJDEN en J.G.M. SANDERS

Soldaat, politicus, theatercriticus en kunstminnaar Adriaan van der Willigen liet vijf dagboeken na waarin hij openhartig vertelt over zijn bewogen leven. Zich afzettend tegen het ouderlijk milieu in Rotterdam sloot hij zich aan bij het Staatse leger. Toen hij niet vond wat hij zocht, omarmde hij de ideeën van de Verlichting. Samen met de 'Fransche vrijheidszoonen' vierde hij te Brussel de omverwerping van het oude politieke systeem. In 1805 vestigde hij zich in Haarlem, waar hij als trouw aanhanger van het Nederlandse koningshuis enigszins verbitterd terugblikte op zijn jeugdidealen.

De nieuwsgierige en soms vrijpostige Adriaan schreef zijn levensverhaal met humor en een scherp oog voor detail. We reizen mee op zijn vele tochten en lezen over de meest vreemde onderwerpen, van spookgeschiedenissen en kannibalisme tot een masturberende olifant in Parijs. Zijn brede belangstelling en aansprekende stijl leveren boeiende lectuur op. De inleiding en vele verklarende noten verschaffen achtergrondinformatie.

±752 blz., ±€45,-
ISBN 978-90-8704-179-3
ingenaaid, geïllustreerd
reeks ED deel 27
verschijnt oktober 2010
NUR 681/694

Zie ook: *Afscheid van de wereld. Het eigen levensverhaal van Boudewijn Donker Curtius, politicus, advocaat en rechter in de Bataafs-Franse tijd*, ISBN 978-90-8704-122-9, €17,-; *Christiaens/Evers, Patriotse Illusies in Amsterdam en Harderwijk. De patriottentijd in Amsterdam en Harderwijk, weerspiegeld in de brieven van Steven Jan en Jakob van Geuns, zonen van de Harderwijkse hoogleraar Matthias van Geuns, 1784-1788*, ISBN 90-6550-687-X, €26,-; *Knock, Uit lieude voor Vaderland en Vrijheid. Het journal van de patriot Arie Johannes Knock over de periode 1784 tot 1797*, ISBN 90-6550-125-8, €23,-

De liefde en de vrijheid, natuurlijk!

Dagboek van Frederike van Uildriks (1854-1919)

Geannoteerd en ingeleid door MINEKE BOSCH

Frederike van Uildriks, tijdgenote van Aletta Jacobs, ontwikkelde zich van een wel-opgevoede dochter uit de Groningse elite tot een vrijgevochten natuuronderzoeker en publicist van vele boeken, columns, recensies en opiniërende artikelen. Na een onvervulde liefde voor de latere hoogleraar Jacques Oppenheim, neef van Aletta, ging zij een 'vrij huwelijk' aan met de Friese multatuliaan, socialist en natuurkundeleraar dr. Vitus Bruinsma. In haar nieuwe leven in Gorredijk en later Lochem stonden het populair-wetenschappelijk schrijven, de natuur en de lichaamscultuur centraal.

Dit indringende egodocument, waarin Van Uildriks gedurende meer dan dertig jaar haar leven optekende, biedt een intiem inblik in de wording van een zelfbewuste jonge vrouw, maar werpt ook een persoonlijk licht op grote negentiende-eeuwse veranderingen in de sociale en politieke verhoudingen, en op de samenhang tussen verschijnselen als feminisme, socialisme en vrijdenkerij, de liefde en biologisch reveil.

Zie ook: *Het dagboek van Magdalena van Schinne (1786-1795, 1796-1806)*, ISBN 90-6550-332-3, € 21,-; *The diary of Elizabeth Richards (1798-1825). From the Wexford Rebellion in Ireland to Family Life in the Netherlands*, ISBN 90-6550-169-x, € 17,-; *Eijck, Mijne waarde vrindin. Een Gents journaal (1790-1791)*, ISBN 90-6550-175-4, € 20,-; *Kersteman, De Bredasche heldinne*, ISBN 90-6550-105-3, € 13,-; *'Niet zo erg Hollands'. Dagboek van een reis naar Nederland (1790-1791) door Nina d'Aubigny*, ISBN 90-6550-174-6, € 18,-

±352 blz., ±€ 29,-
ISBN 978-90-8704-178-6
ingenaaid, geïllustreerd
reeks ED deel 26
verschijnt september 2010
NUR 681/694

C.E.G. TEN HOUTE DE LANGE en V.A.M. VAN DER BURG

Pauselijk erbetoon

Een inleiding over Pauselijke onderscheidingen, ridderorden, Pauselijke adel en Nederlanders aan het Pauselijk hof

Op 2 augustus 1896 meldde *De Gelderlander*: 'Er is thans moeilijk in ons land een stad of dorp te noemen, waar men niet een of meer katholieken vindt, wier borst met een Pauselijke eereteken is versierd.' Sinds het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in 1853 waren Pauselijke onderscheidingen en kerkelijke ridderorden in Nederland zeer gewild. Ze vormden een bevestiging van de maatschappelijke positie en de inzet binnen de katholieke kring. Het is niet bekend aan hoeveel Nederlanders Pauselijk erbetoon is verleend, maar momenteel zijn er naar schatting enkele duizenden dragers van een onderscheiding of ridderorde. Onder

de Pauselijke adel bevinden zich overigens ook niet-katholieken.

Dit boek biedt een overzicht van het Pauselijk onderscheidingsbeleid en van de belangrijkste onderscheidingen en ridderorden met bijbehorende versierselen. De fragment-genealogieën van de kamerheren van Z.H. de Paus en een aantal gedecoreerde dragers brengen de verwantschapsrelaties binnen de katholieke elite in beeld.

94 blz., €15,-
ISBN 978-90-8704-176-2
gebonden, geïllustreerd
reeds verschenen
NUR 680/704

Zie ook: Coninck, *Een les uit Pruisen. Nederland en de Kulturkampf, 1870-1880*, ISBN 90-6550-859-7, €40,-; Margry, *Teedere quaesties: religieuze rituelen in conflict. Confrontaties tussen katholieken en protestanten rond de processiecultuur in 19e-eeuws Nederland*, ISBN 90-6550-065-0, €47,-; Staf en storm. *Het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in Nederland in 1853: actie en reactie*, ISBN 90-6550-726-4, €32,-; Zuthem, 'Heelen en halven'. *Orthodox-protestantse voormannen en het 'politiek' antipapisme in de periode 1872-1925*, ISBN 90-6550-648-9, €29,-

Het geloof dat inzicht zoekt

Religieuzen en de wetenschap

Onder redactie van JOEP VAN GENNIP e.a.

Fides quaerens intellectum, het geloof dat inzicht zoekt, was een gevleugelde uitspraak van de scholastieke theoloog Anselmus van Canterbury (1033-1109). De verhouding van de katholieke kerk tot de wetenschap is altijd dubbelzinnig geweest. Door de eeuwen heen heeft zij wetenschapsbeoefening gestimuleerd, maar even zo vaak afgeremd of zelfs tegengewerkt als het eigen dogmatische gedachtegoed in gevaar dreigde te komen. Deze bundel verkent dit spanningsveld en de rol die orden en congregaties hierin hebben gespeeld in de negentiende en twintigste eeuw.

Inhoud: Woord vooraf MARIT MONTEIRO, Hoeders van waarheid en waarachtigheid. De Nederlandse dominicanen als vertegenwoordigers van een katholieke intellectuele tegencultuur (1866-1966) JAN DE KOK OFM, De minderbroeders en de pragmatische ondertoon in hun benadering van de wetenschap JAN BRABERS, Priesterhoogleraren aan de Katholieke Universiteit Nijmegen 1923-1998. Enige kwantitatieve bespiegelingen JOEP VAN GENNIP, Gevangen in twee werelden. De bijdrage van de Nederlandse jezuïeten aan de geschiedwetenschappen tussen 1850 en 1967 HARRY KNIPSCHILD, Sterrenkunde om de Chinezen te bekeren PAUL BEGHEYN SJ, Athanasius Kircher s.J. (1602-1680) en zijn contacten in Nederland FRANS KURRIS SJ, Nederlandse jezuïeten in de bètavakken tijdens de emancipatie WIL DERKSE, Jezuïeten in de exacte wetenschappen: een vruchtbare combinatie MARIE-ANTOINETTE TH. WILLEMSSEN, Op gespannen voet. De moeizame relatie tussen missionarissen, wetenschappers en Rome. Enkele voorbeelden uit de Flores-missie AN VANDENBERGHE, Tussen habijt en maatpak. De antropologische ambities van de Missionarissen van Steyl (SVD) 1890-1939 MARJET DERKS, Geproft en gepromoveerd. Zeergeleerde zusters in Nederland, 1926-1966 LODEWIJK WINKELER, Sociografie en pastoraal beleid 1946-1957. Franciscanen en de opkomst van de godsdienstsociologie in Nederland Herkomst van de illustraties Over de auteurs en redacteurs

Zie ook: Kok OFM, *Acht eeuwen Minderbroeders in Nederland. Een oriëntatie*, ISBN 978-90-8704-017-8, € 39,-; Lindeijer s.J., *Pater Ligthart en de zaak Roothaan. Streven naar heiligheid in het utopistische tijdperk, 1914-1968*, ISBN 978-90-8704-139-7, € 37,-; Monteiro, *Gods Predikers. Dominicanen in Nederland (1795-2000)*, ISBN 978-90-8704-030-7, € 45,-

±256 blz., ±€ 23,-
ISBN 978-90-8704-181-6
ingenaaid, geïllustreerd
reeks *Metamorfozen* deel 9
verschijnt oktober 2010
NUR 680/704

Het religieus gevoel in de negentiende eeuw

[=themanummer van *De negentiende eeuw* 34 (2010) 2]

Onder redactie van MAARTJE JANSE e.a.

Religie is op allerlei manieren teruggekeerd in het publieke debat, en daarmee ook in de wetenschap. Het onderwerp 'religie' heeft vele aspecten – institutionele, wereldbeschouwelijke, maatschappelijke, intellectuele en psychologische. Van oudsher is de aandacht uitgegaan naar de geschiedenis van de kerkgemeenschappen en naar de theologische ontwikkeling en strijd. In dit themanummer is gekozen voor een ander, intiëmer, persoonlijker aspect: het religieus gevoel, de manier waarop mensen in de negentiende eeuw hun geloof en godsdienst beleefden – en vervolgens van daaruit handelden.

Inhoud: PATRICK VANDERMEERSCH, Het gebruik van het religieuze gevoel in de negentiende eeuw PETER NISSEN, Het verlangen naar de hemel. Culturele representaties van oude en nieuwe vormen van religiositeit in de negentiende eeuw ALPITA DE JONG, Godsdienst als 'kittelig plek' aan het lichaam der natie: Joast Halbertsma (1789-1869) en het religieus gevoel in de vroege negentiende eeuw MARIJKE HUISMAN, 'Schrijf, want deze woorden zijn getrouw en waarachtig'. Religie, gender en autobiografisch schrijverschap in de negentiende eeuw ANNEMARIE HOUKES, 'Daar moet gehandeld worden!' Nieuwe religieuze belevenissen van orthodoxe protestanten, 1850-1900 HANS KNIPPENBERG, 'God dienen is mensen dienen'. Heilssoldaten en hun gevoel voor de onderkant van de samenleving 1887-1912

±72 blz., € 10,-

ISBN 978-90-8704-187-8

ingenaaid, geïllustreerd

verschijnt september 2010

DNE 34 (2010) 2

NUR 680/704

Zie ook: Arnold, *Het genootschap Christo Sacrum te Delft. Privatisering van de godsdienst omstreeks 1800*, ISBN 90-70403-51-X, € 30,-; Jong, *Knooppunt Halbertsma. Joast Hiddes Halbertsma (1789-1869) en andere Europese geleerden over het Fries en andere talen, over wetenschap en over de samenleving*, ISBN 978-90-8704-134-2, € 39,-

KLAARTJE E. GROOT

Geliefd en gevreesd

Duits toneel in Nederland rond 1800

In de decennia rond 1800 werd het Nederlandse toneel overspoeld met vertalingen uit het Duits. Tot dan toe had het Fransclassicistische toneel over de verheven wereld van koningen en helden een monopoliepositie gehad. In het nieuwe Duitse toneel stond de gewone burger centraal. Het publiek was laaiend enthousiast: met name het werk van Van Kotzebue veroorzaakte een ware hype. De toneelcritici daarentegen kraakten het vreemd uitbraakzel af. Overspel, opstand, moord en godslastering – populaire thema's in het als tweederangs beschouwde toneel – hadden een slechte invloed op de zeden en schonden de oude vormregels. De toneelcritici gaven de voorkeur aan oorspronkelijke Nederlandse toneelstukken waarin de nationale identiteit werd bevestigd.

In *Geliefd en gevreesd* beschrijft Klaartje Groot het toneellevens rond 1800 en de poëtica en thematiek van de vertaalde toneelstukken. Zo laat zij zien wat nu precies de aantrekkingskracht was van het Duitse toneel en waarom het zoveel ophef veroorzaakte.

Zie ook: Gras, 'Een stad waar men zich koninklijk kan vervelen?' *De modernisering van de theatrale mogelijkheden buiten de schouwburg in Rotterdam, circa 1770-1860*, ISBN 978-90-8704-088-8, € 49,-; Haarlems Helicon. Literatuur en toneel te Haarlem voor 1800, ISBN 90-6550-374-9, € 21,-; Haas, *De wetten van het treurspel. Over ernstig toneel in Nederland, 1700-1772*, ISBN 90-6550-604-7, € 35,-; Ruitenbeek, *Kijkcijfers. De Amsterdamse Schouwburg 1814-1841*, ISBN 90-6550-692-6, € 47,-; Smit, *Pieter Langendijk*, ISBN 90-6550-099-5, € 32,-

±352 blz., ±€ 39,-
ISBN 978-90-8704-203-5
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt oktober 2010
NUR 676/685

Zeehelden, kooplieden, lords en ladies op kasteel Keukenhof

Onder redactie van G.J. JASPERS e.a.

Dit vierde *Jaarboek* behandelt enkele interessante aspecten uit de geschiedenis van kasteel Keukenhof: de collectie maritieme prenten uit de tweede helft van de achttiende eeuw met scènes uit de Slag bij de Doggersbank (1781) en met brui-

sende gezichten van zeehavens van de Bataafse Republiek, de schelpenverzameling, de 'stille getuigen' van de huwelijksrelatie tussen het Amsterdamse patriciersgeslacht Geelvinck en de Gelderse adellijke familie Van Lynden en de werken van Byron in de Keukenhofbibliotheek, aangeschaft door Jonkheer Steengracht, 'de redder van Keukenhof'. De twee delen van het epos *Don Juan* zijn de enig bekende exemplaren in Nederland.

Inhoud: HERMAN HOLLANDER, Ten geleide RON BRAND, Deining in de duinen. Maritieme prenten op kasteel Keukenhof GERARD JASPERS, Stille getuigen van de Amsterdamse patriciersfamilie Geelvinck in kasteel Keukenhof RIA GRIMBERGEN, Lord Byrons werken en andere Engelse sporen op Keukenhof JAN BEENAKKER, Keukenhof op de kaart: een historisch-geografische verkenning JAN BORST, Neptunus tussen de tulpen *Over de auteurs*

128 blz., € 14,-

ISBN 978-90-8704-170-0

gebonden, geïllustreerd
(deels kleur)

reeks JKK deel 4

reeds verschenen

NUR 680/654

Zie ook: *Kasteel Keukenhof: uit porseleinkamer en boekentoren*, ISBN 978-90-8704-043-7, € 15,-; *Keukenhof: een kasteel aan de duinrand*, ISBN 978-90-6550-969-7, € 12,-; *Kunst, natuur en techniek op en rond kasteel Keukenhof*, ISBN 978-90-8704-125-0, € 19,-

BERT L.T. VAN DER LINDEN

Nou ... tabé dan!

De 'bootreis' naar Indië met de Rotterdamsche Lloyd en de 'Nederland' tussen 1899 en 1949

De 'bootreis' naar Nederlands-Indië – passage en postverbinding – is al lang verleden tijd. Wat hieraan nog herinnert, zijn de prentbriefkaarten die de Indiëgangers naar het Moederland stuurden.

Ze werden uitgegeven door de scheepvaartmaatschappijen Rotterdamse Lloyd en de Maatschappij 'Nederland'. Er stonden niet alleen afbeeldingen op van schepen, scheepsinterieurs en passagiersaccommodaties, maar ook toeristische attracties in de havens onderweg en reclameboodschappen die de reis als cruise aanprezen.

Aan de hand van ruim tweehonderd prentbriefkaarten schetst Bert van der Linden de grote veranderingen die zich in de periode 1899-1949 hebben voorgedaan wat betreft de vaarroute, de schepen en het denken over Nederlands-Indië. Ook de bootreisliteratuur komt aan de orde. Bovendien beschijft Van der Linden de parallelle ontwikkelingen van de twee scheepvaartmaatschappijen in hun onderlinge samenwerking en concurrentie. De handgeschreven teksten van de bootreizigers, onderwerp van het laatste deel van dit boek, vormen een echo van hun afscheidsgroet.

Zie ook: Campo, *Engines of Empire. Steamshipping and State Formation in Colonial Indonesia*, ISBN 90-6550-738-8, €77,-; Glissenaar, *Indië verloren, rampspoed geboren*, ISBN 90-6550-460-5, €10,-; Linggadjati [=PM 9 (2007) 2], geen ISBN, €19,-; Van Inlander tot Indonesiër [=IL 24 (2009) 2], ISBN 978-90-8704-108-3, €10,50; *Vertrouwd en vreemd. Ontmoetingen tussen Nederland, Indië en Indonesië*, ISBN 90-6550-6225, €18,-; Witte, *De Indische radio-omroep. Overheidsbeleid en ontwikkeling 1923-1942*, ISBN 90-6550-590-3, €21-

±192 blz., ±€19,-
ISBN 978-90-8704-174-8
ingenaaid, geïllustreerd
(kleur)
verschijnt september 2010
NUR 686/694

Van Groningen tot Zeeland

Geschiedenis van het cultuurhistorisch onderzoek naar het kustlandschap

Onder redactie van GUUS J. BORGER, PHILIPPUS BREUKER en HYLKJE DE JONG

Deze met veel kaarten geïllustreerde bundel biedt nieuwe feiten en inzichten over de veranderende visie in de afgelopen paar eeuwen op ontstaan en vorming van het Nederlandse kustlandschap. Tot ongeveer 1880 baseerden onderzoekers hun interpretaties vooral op literatuurstudie, daarna kwam een lange periode van bronnenonderzoek, waarna men vanaf 1970 ging kijken hoe het landschap er in de werkelijkheid uitzag. Behalve aan landelijk bekende kopstukken als Acker Stratingh, Staring, Lorié en Beekman wordt aandacht besteed aan lokale onderzoekers en instellingen.

Inhoud: Ter inleiding EGGE KNOL, Het verleden van kwelders, wierden en dijken: werk voor natuurwetenschappers MEINDEERT SCHROOR, Tussen Geologie en Geakunde. Historische geografie van Friesland in de periode 1850-1950 H.T.H.M. LAMBOOIJ, Het middeleeuwse kaartbeeld van Hollands Noorderkwartier J.T. BREMER, De genese van de Kop van Noord-Holland en het westelijk Waddengebied K.A.H.W. LEENDERS, Door de kracht der vloed, of door 't toedoen van menschen, verandert of gantsch te niet gegaan ADRIE DE KRAKER, Landschapsonderzoek in de Zeeuwse Delta, 1990-2010
Literatuur

164 blz., € 19,-

ISBN 978-90-8704-164-9

ingenaaid, geïllustreerd
(deels kleur)

reeds verschenen

NUR 686/694

Zie ook: Henderikx, *Land, water en bewoning. Waterstaats- en nederzettingsgeschiedenis in de Zeeuwse en Hollandse delta in de Middeleeuwen*, ISBN 90-6550-656-x, pod € 35,-; Renes, *Op zoek naar de geschiedenis van het landschap. Handleiding voor onderzoek naar onze historische omgeving*, ISBN 978-90-8704-097-0, € 14,-

PIET VAN CRUYNINGEN

Boeren aan de macht?

Boerenemancipatie en machtsverhoudingen
op het Gelderse platteland, 1880-1930

Uitbreiding van het kiesrecht, de opkomst van politieke partijen en verzuiling, en de groei van de coöperatieve beweging leidden in de periode 1880-1930 tot grote veranderingen in de sociale en politieke organisatie van het Gelderse platteland. In dit boek wordt onderzocht of deze ontwikkelingen de politieke emancipatie van de boerenbevolking tot gevolg had. Kregen de boeren meer macht op het platteland?

Piet van Cruyningen laat zien, dat dit maar ten dele het geval was. Kleinere boeren kregen weliswaar meer toegang tot de macht, maar de invloed van traditionele elites van grote boeren kalfde juist af. Het eindresultaat van de veranderingen was paradoxaal. Enerzijds lijken in de lokale en regionale politiek vooral de niet-agrarische middengroepen meer invloed te verwerven. Anderzijds werd een hecht netwerk van door boeren bestuurde verenigingen en coöperaties opgebouwd: de basis voor het later zo machtige 'Groene Front'.

Zie ook: Burg, 'Geen tweede boer'. Gender, landbouwmodernisering en onderwijs aan plattelandsvrouwen in Nederland, 1863-1968, ISBN 90-6550-693-4, €42,-; Jong, Electorale cultuur en politieke oriëntatie. Verkiezingen in Gelderland 1888-1940, ISBN 90-6550-892-9, €25,-; Het platteland in een veranderende wereld. Boeren en het proces van modernisering, ISBN 90-6550-388-9, €26,-; Smit, Sporen van moderniteit. De sociaal-economische ontwikkeling van de regio Liemers (1815-1940), ISBN 978-90-8704-161-8, €39,-;

±352 blz., ±€30,-
ISBN 978-90-8704-202-8
ingenaaid, geïllustreerd
reeks HSPLM
verschijnt november 2010
NUR 686/693

Twee werelden – één Hongerwinter

Utrechtse dagboeken van vader en zoon 1944-1945

Uitgegeven door GEORGE BOOTSMA, met een historische inleiding van
TON H.M. VAN SCHAİK

De Hongerwinter was vooral in de westelijke helft van Nederland een ware beproeving. Mensen dachten alleen nog maar: hoe kom ik aan voedsel en brandstof? Dat gold ook voor Dorus Bootsma, die vanaf augustus 1944 een dagboek bijhield. Hij woonde op Hoograven, tegenwoordig een Utrechtse wijk. Drie van zijn zoons waren tewerkgesteld in Duitsland. In zijn dagboek beschrijft Dorus hoe zoon Reijer verschillende keren naar de Veluwe en de Achterhoek fietste om voedsel te vergaren. Van een van deze tochten

maakte Reijer zelf een gedetailleerd verslag. In januari 1945 dook hij onder in Lichtenvoorde. In zeventien brieven aan zijn ouders en zus Ria vertelde hij hoe hij die tijd beleefde.

Deze egodocumenten geven een aangrijpend beeld van de laatste, zware oorlogsmaanden. Ter inleiding schetst historicus Ton H.M. van Schaik de invloed van de Bezetting op het dagelijks leven in Utrecht.

157 blz., €16,-
ISBN 978-90-8704-163-2
ingenaaid, geïllustreerd
reeds verschenen
NUR 689/686

Zie ook: Barnouw, *De hongerwinter*, ISBN 90-6550-446-x, €10,-; Bronzwaer, *Maastricht en Luik tijdens bezet. Een comparatief onderzoek naar vijf aspecten van de Duitse bezetting van Maastricht en Luik tijdens de Tweede Wereldoorlog*, ISBN 978-90-8704-158-8, €37,-; Caspers, *Vechten voor vrijheid. Oorlog en verzet op de Utrechtse Heuvelrug*, ISBN 978-90-8704-048-2, €19,95; Zwaluw/Hor, *Heijplaat in verzet. Oorlogsgetuigenissen uit het gebied rond de Rotterdamse Waalhaven*, ISBN 978-90-8704-159-5, €25,-

JAN DE ROOS EN THEA DE ROOS-VAN ROODEN

Moed en overmoed

Een biografie van burgemeester Dirk Frans Pont (1893-1963)

Dirk Frans Pont (1893-1963) was burgemeester van Uithoorn, Hillegom en Apeldoorn. Onder zijn ambtsbroeders was hij een buitenbeentje, een geval apart. Zijn bestuurs- en levensstijl waren allesbehalve voorzichtig. De keuzes die hij maakte, brachten hem soms in grote moeilijkheden. Dat was bijvoorbeeld het geval toen hij in 1937 lid werd van de NSB, waarna prompt ontslag volgde. Tijdens de Tweede Wereldoorlog nam Pont aan het Oostfront deel aan de strijd tegen de Russen. Na zijn terugkeer benoemde de Duitse bezetter hem in december 1942 tot burgemeester van Apeldoorn, een functie die hij tot het eind van de oorlog met verve vervulde. Na de bevrijding werd hij drie jaar geïnterneerd. Pont vertoonde een grote geldingsdrang, wilde graag haantje de voorste zijn en had overal een mening over.

Deze biografie geeft een boeiend en genuanceerd beeld van het kleurrijke leven van een bestuurder voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Zie ook: Bakker, 'Dag pap, tot morgen'. Joodse kinderen gered uit de crèche, ISBN 90-6550-862-7, € 12,-; Horst, *Wereldoorlog in de West. Suriname, de Nederlandse Antillen en Aruba 1940-1945*, ISBN 90-6550-794-9, € 10,-; Reichwein, J.M. *den Uyl gereformeerd af, socialist geworden, calvinist gebleven. De vorstelijke jaren tijdens crisis- en oorlogstijd en de invloed daarvan op het naoorlogse politieke denken en handelen*, ISBN 90-72131-39-8, € 12,50; Vos, *Televisie en bezetting. Onderzoek naar de documentaire verbeelding van de Tweede Wereldoorlog in Nederland*, ISBN 90-6550-423-0, € 32,-

±256 blz., ±€ 25,-
ISBN 978-90-8704-184-7
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt oktober 2010
NUR 689/686

Crisis!

[=themanummer van *Historisch Tijdschrift Holland* 42 (2010) 3]

Onder redactie van JACO ZUIJDERDIJN e.a

De problemen op financiële markten van de afgelopen jaren werden over het algemeen gekenschetst als tijdelijk. Deze optimistische visie is in belangrijke mate gebaseerd op ons historisch referentiekader. In een poging dit kader steviger aan te zetten, presenteert *Holland* een themanummer over crises in het verleden: van de gevolgen van het rampjaar 1672 op de Amsterdamse financiële markten tot de problemen met geldcirculatie tijdens de Eerste Wereldoorlog. Ook de historische beeldvorming komt uitgebreid aan bod.

Inhoud: JACO ZUIJDERDIJN/GIJS ROMMELSE/CHRISTIAAN VAN BOCHOVE, Toetssteen van de actualiteit. Crises toen en nu HARM NIJBOER, Een bloeitijd als crisis. Over de Hollandse schilderkunst in de 17de eeuw GERARD BORST, Wat geldt met mensen doet. Willem Paap en de financiële rampen van 1907 JEROEN SALMAN, Spelen met de financiële crisis van 1720. De Aprilkaart in *Het Grootte Tafereel der Dwaasheid* LODEWIJK PETRAM, De koersval van 1672 en de grenzen van het vertrouwen op de Amsterdamse aandelenmarkt GEERT H. MEDEMA, 'Om van een grote overlast en van leeggangers bevrijd te zijn'. De bouw van stedelijke armen- en werkhuizen in de 18de eeuw ERIK VAN DER KAM, De introductie van een hulpmunt, de Zilverbons uit 1914 J.R. VAN ZWET, Begin en einde van 'Le Roi décide seul!' *Metamorfose*: HARM PIETERS, Van hout naar steen

±96 blz., € 15,-

ISBN 978-90-70403-60-7

ingenaaid, geïllustreerd

(kleur)

Holland 42 (2010) 3

verschijnt september 2010

NUR 680/694

Zie ook: Dreiskämper, 'Redeloos, radeloos, reddeloos'. *De geschiedenis van het rampjaar 1672*, ISBN 90-6550-443-5, € 10,-; Kort, *Geen cent te veel. Armoede en armenzorg op Zuid-Beveland 1850-1940*, ISBN 90-6550-436-2, € 41,-; Tames, 'Oorlog voor onze gedachten'. *Oorlog, neutraliteit en identiteit in het Nederlandse publieke debat, 1914-1918*, ISBN 90-6550-921-6, € 28,-

Archeologie van de Tweede Wereldoorlog in Overijssel

[=themanummer van *Overijsselse Historische Bijdragen* 125° stuk 2010]

Onder redactie van LYDIE VAN DIJK e.a.

Vijfenzestig jaar na de Tweede Wereldoorlog stuiten archeologen in Overijssel nog regelmatig op gedumpte of afgeworpen bommen, sporen van bominslagen, loopgraven en lanceerinrichtingen. Deze vondsten vormen een mooie aanvulling op het historisch bronnenmateriaal. Ook boven de grond zijn hier en daar nog overblijfselen uit de periode 1940-1945 te zien: restanten van schijnvliegvelden, enkele barakken van rijkswerkkampen en bunkers van verdedigingslijnes. In dit themanummer beschrijven archeologen en historici deze zichtbare elementen in het Overijsselse landschap en enkele recente vondsten.

Inhoud: RUURD KOK, *Archeologie van de Tweede Wereldoorlog in Overijssel. Enkele thema's voor gericht onderzoek* BART VERMEULEN, *Flakopstelling Deventer* MICHAEL KLOMP, *Zelfs te veel voor 'Winston Churchill'* MICHAEL KLOMP/HENK STOUT, *Sporen van de IJssellinie* RENÉ VOSSEBELD, *Vliegveld Twente* LYDIE VAN DIJK, *Rijkswerkkampen* Literatuursignalement *Jaarverslag van de vereniging*

Het lidmaatschap van de Vereniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis (VORG) bedraagt € 30,- per jaar. Behalve de OHB ontvangt u het tijdschrift *Mijn stad mijn dorp*. De prijs van een los nummer van OHB varieert.

Zie ook: *Brood, Het Drostenhuis in Ootmarsum*, ISBN 978-90-8704-086-4, €10,-; *Revius, Licht op Deventer. De geschiedenis van Overijssel en met name de stad Deventer. Boek V (1578-1619)*, ISBN 90-6550-508-3, €21,-; *Boek VI (1619-1640)*, ISBN 90-6550-597-0, €21,-

±140 blz., ±€19,-
ISBN 978-90-80470-31-6
ingenaaid, geïllustreerd
OHB 125 (2010)
verschijnt november 2010
NUR 689/693

DICK DE JONGH

Vloek en gebed om een nieuwe aarde

De dagen van Bert ter Schegget

De hoofdpersoon van deze biografie, de hervormde theoloog G.H. ter Schegget (1927-2001), had vanwege zijn loopbaan en zijn theologische en maatschappelijke opvattingen een veelbesproken leven. Zijn ervaringen als predikant met de armoede in Venezuela leidden tot een proefschrift waarin hij op bijbelse gronden pleitte voor revolutionaire veranderingen in denken en doen. Het riep verzet én bijval op. Na terugkeer in Nederland was Ter Schegget achtereenvolgens predikant in Berlijn en Varese, docent ethiek en filosofie aan een HBO-instelling in Driebergen en, als atheïst, verbonden aan de theologische faculteit van de Leidse universiteit, als kerkelijk hoogleraar ethiek. Hij was al vaker voorgedragen als hoogleraar, maar als gevolg van kerkelijke inmenging niet benoemd.

Ter Schegget schreef een groot aantal boeken over maatschappelijke en bijbelse onderwerpen en was bij vele instanties en organisaties betrokken. Kenmerkend voor zijn optreden was zijn opvatting: er is altijd ook een andere kant.

±464 blz., ±€ 39,-

ISBN 978-90-8704-193-9
gebonden, geïllustreerd
reeks PR deel 37
verschijnt oktober 2010
NUR 686/704

Zie ook: Buitenwerf-van der Molen, *God van vooruitgang. De popularisering van het modern-theologische gedachtegoed in Nederland (1857-1880)*, ISBN 978-90-6550-956-7, € 25,-; Dekker, *Een moeizaam gevecht. Mijn geschiedenis met de kerk*, ISBN 90-6550-895-3, € 15,-; Driel, *Schermen in de schemering. Vijf opstellen over modernisme en orthodoxie*, ISBN 978-90-6550-970-3, € 27,-; Vree, *Kuyper in de kiem. De precalvinistische periode van Abraham Kuyper 1848-1874*, ISBN 90-6550-925-9, € 35,-

MARLOES HÜLSKEN

Kiezen voor kinderen?

Vrouwentijdschriften en hun lezeressen over het katholieke huwelijksleven, 1950-1975

Volgens het stereotiepe beeld baarden katholieke vrouwen tot ver na de Tweede Wereldoorlog onder druk van de pastoor meer kinderen dan ze eigenlijk wilden. In dit boek toont historica Marloes Hülsken aan, dat dit beeld bijstelling verdient. Zij laat op basis van pershistorisch onderzoek en oral history zien hoe in de bewogen periode 1950-1975 opvattingen over moederschap, gezinsgrootte, geboorteregeling en seksuele moraal wijzigden in vrouwentijdschriften én onder hun katholieke lezeressen.

Door een analyse van de inhoud van *Beatrijs*, *Libelle*, *Margriet* en het blad van het Katholiek Vrouwengilde *Doorkijk* wordt duidelijk hoe vier verschillende tijdschriften over deze dikwijls heikele thematiek schreven. Uit interviews met oud-lezeressen blijkt, dat hun toenmalige levens in veel opzichten aansloten bij de inhoud van de vrouwenbladen, maar dat de vrouwen zich wat betreft geboorteregeling en ideeën over gezinsgrootte niet door de berichtgeving in de tijdschriften noch door de richtlijnen van de kerk lieten leiden.

Zie ook: Derks/Huisman, 'Edelmoedig, fier en vrij'. Katholieke arbeidervrouwen en hun beweging in de twintigste eeuw, ISBN 90-6550-708-6, € 20,-; Een stille revolutie? Cultuur en mentaliteit in de lange jaren vijftig, ISBN 90-6550-549-0, € 21,-; Veendrick, Tussen school en leven. Langdurige internaatsvorming voor meisjes tussen 14 en 16 jaar in de jaren vijftig en zestig in vormingsinternaat De Vonk te Noordwijkerhout, ISBN 90-6550-061-8, € 21,-; Vroedvrouwenschool. 100 jaar Moederschapszorg in Limburg, ISBN 978-90-8704-140-3, € 25,-

224 blz., € 25,-
ISBN 978-90-8704-173-1
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt september 2010
NUR 694/704

Het universitaire bedrijf in Nederland

Over professionalisering van onderzoek, onderwijs, bestuur en beheer

Redactie L.J. DORSMAN en P.J. KNEGTMAN S

Efficiency – excellentie – professionalisering – rendementsverbetering: elke universitaire beleidsnota staat tegenwoordig bol van dergelijke termen. Ze laten zien, dat de universiteiten onder grote druk staan. Universiteiten moeten zich onderscheiden, met minder geld meer studenten sneller aan een bul helpen en zo efficiënt mogelijk excellent onderzoek doen waarvan de samenleving maximaal profijt heeft. Om aan al deze wensen tegemoet te komen, wringen zij zich in de ene reorganisatie na de andere, volgens telkens nieuwe managementmodellen. Het aantal ambtenaren en managers dat de rendementsverbetering in het onderwijs, de ondersteuning van het onderzoek, het bewaken van de efficiency en wat niet al in goede banen moet leiden, is hierdoor explosief toegenomen. Alom wordt nu de klacht aangeheven, dat de universiteit is overgenomen door managers.

Deze bundel geeft antwoord op de vraag: hoe heeft het zover kunnen komen met de universiteit, waar eens het gezag van de hoogleraar vrijwel onaantastbaar was?

±128 blz., ±€12,-
ISBN 978-90-8704-182-3
ingenaaid, geïllustreerd
reeks U&S deel 6
verschijnt november 2010
NUR 686/840

Zie ook: *Keurige wereldbestormers. Over studenten en hun rol in de Nederlandse samenleving sedert 1876*, ISBN 978-90-8704-069-7, €14,-; *Onderzoek in opdracht. De publieke functie van het universitaire onderzoek in Nederland sedert 1876*, ISBN 90-978-8704-014-7, €16,-; *Over de grens. Internationale contacten aan Nederlandse universiteiten sedert 1876*, ISBN 978-90-8704-136-6, €18,-; *Stille wijkplaatsen? Politiek aan de Nederlandse universiteiten sedert 1876*, ISBN 90-6550-952-6, €12,-; *Universitaire vormingsidealen. De Nederlandse universiteiten sedert 1876*, ISBN 90-6550-896-1, €12,-

BUNNA EBELS

Geschiedenis als metgezel

Verslag van een verhouding, 1950-2010

Bestaat er een *anima naturaliter historica*, een geboren historicus? De Groningse *historica* Bunna Ebels meent van wel: de *anima naturaliter historica* leidt haar persoonlijk bestaan via een denkend organiseren van het verleden, dat van zichzelf maar ook vooral dat van anderen. En zo kijkt Ebels terug op haar eigen leven met geschiedenis.

Conform de regels van de academische geschiedschrijving hanteert zij de vier stappen die voor ieder geschiedverhaal gelden: het vinden van een onderwerp, het ontdekken en bewerken van de bronnen, de constructie van het verhaal en de ontvangst die dit krijgt. Haar eigen ervaringen en bespiegelingen worden zo uitgetild boven het particuliere en laten op indringende wijze zien hoe het was om na 1945 geschiedenis te studeren, wat en hoe er werd gedoceerd, wat men van een student verwachtte en hoe het deze kon vergaan als hij of zij die *Alma mater* als docent bleef dienen.

Zie ook: Caljé, *Student, universiteit en samenleving. De Groningse universiteit in de negentiende eeuw*, ISBN 978-90-6550-978-9, € 49,-; *Geschiedenis in Utrecht. Bestaat er een Utrechtse school in de geschiedbeoefening?*, ISBN 90-72131-26-6, € 12,50; *De Geschiedenis van de Middeleeuwen aan de Groningse Universiteit 1614-1939*, ISBN 90-6550-268-8, € 21,-; *Onderwijs en onderzoek: studie en wetenschap aan de academie van Groningen in de 17e en 18e eeuw*, ISBN 90-6550-735-3, € 30,-; *Studeren en promoveren in Utrecht*, ISBN 90-72131-29-0, € 12,50

±288 blz., ±€ 29,-
ISBN 978-90-8704-199-1
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt december 2010
NUR 680/694

W.W. TIMMER

Kroniek van Abcoude en Baambrugge

Op 1 januari 2011 zal de gemeente Abcoude, waartoe de dorpen Abcoude en Baambrugge behoren, haar zelfstandigheid verliezen. Aanleiding genoeg om terug te blikken op de rijke historie van beide dorpen sinds 1085. Uit dat jaar stamt namelijk de oudst bekende vermelding van *Abecenwalde*. Wat is er in die ruim negenhonderd jaar gebeurd? Wat kwam en wat ver-

dween? Zo is het gebouw links op de foto in 1914 gebouwd als postkantoor, maar kreeg het in 2003 een andere bestemming. Dat geldt uiteraard voor tal van panden. Café De Eendracht, direct na de brug, is nog steeds een geliefd etablissement.

In deze kroniek worden per jaar de belangrijkste ontwikkelingen en voorvallen gememoreerd. Zo worden trends duidelijk, zijn de ruimtelijke en politieke ontwikkelingen op de voet te volgen en laten oprichtingsdata een gevarieerd verenigingsleven zien. De kroniek geeft kortom een aardig beeld van het dagelijkse leven in Abcoude en Baambrugge.

±160 blz., ±€15,-
ISBN 978-90-8704-198-4
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt december 2010
NUR 680/693

Zie ook: Boschma-Aarnoudse, *Tot verbeteringe van de neeringe deser Stede. Edam en de Zeevang in de late Middeleeuwen*, ISBN 90-6550-716-7, €25,-; Braam, *Zaandam in de Middeleeuwen*, ISBN 90-70403-32-3, €21,-; De 's-Gravelandseweg en zijn bewoners, ISBN 90-6550-832-5, €35,-; Dorpskroniek van een Hilversumse oud-katholiek uit de achttiende eeuw, ISBN 90-6550-327-7, €9,-; Koene, *Goede luiden en gemene onderzaten. Assendelft vanaf zijn ontstaan tot de nadagen van de Gouden Eeuw*, ISBN 978-90-8704-143-4, €29,-

Veluwe en andere geschiedenissen

Liber amicorum drs. R.M. Kemperink

Redactie B.G.J. ELIAS e.a.

Deze bundel geeft een beeld van verschillende aspecten van onderzoek naar de geschiedenis van Gelre, Apeldoorn en Amersfoort. Naast bijdragen over interessante historische figuren bevat de bundel artikelen over zeventiende-eeuwse genreschilderijen, Zutphens zilver en opmerkelijke kunsttentoonstellingen in het Interbellum.

Inhoud: REDACTIE, Ten geleide LEO KOK, Een Veluwe landjonker? RENNY VAN HEUVEN-VAN NES, Rob Kemperink, Apeldoorn en de Veluwe BURCHARD ELIAS, Rob Kemperink en Amersfoort, een hele geschiedenis BRAM HAAK, Die Varusschlacht MARIETJE VAN WINTER, 'Reginmuod que dicitur Emese'. Twee middeleeuwse dames in de spiegel van de recente literatuur COEN LINSSEN, 'Ik aarzel niet Traianus boven deze allen te stellen'. Johannes van Salisbury in 1159 over de Romeinse keizers in zijn *Policraticus* JAN KUYS, Schulden en studiebeurzen. Kardinaal Niccolò Capocci en zijn nalatenschap in het bisdom Utrecht FRED VAN KAN, Middeleeuws Randenbroek bij Amersfoort HANS SMIT, Het Herenhul te Engeland-derholt. Een plaats van bijeenkomst op het platteland in de Middeleeuwen MARTIN JOCHEMS, Kerkegarven, gaekoorn, tienden en andere rechten van de kerk van Beekbergen CARIN REINDERS, Zutphens zilver, zachte gloed HAN TETTERODE RAVESTEIN, Vijf virginaalspeelsters. Enkele aspecten rond de ontwikkeling en betekenis van zeventiende-eeuwse Hollandse genreschilderijen JAN JANS, Stadhouder-koning Willem III, 1650-1702 MARTIEN FRANKEN, De uitbarsting van de patriottenbeweging in Arnhem door de bril van Willem Anne Schimmelpenninck van der Oije (december 1782-augustus 1783) MARGOT JONGEDIJK, Een Geldersman op het internationaal toneel of Daendels en de invasieplannen in Ierland (1796-1798) LEEN AARDOOM, Het plan Kerkhoven-Kros. Een gemiste kans op verbeterde ontwatering van de Polder Veluwe in 1832 ELZE LUIKENS, Was de Veluwe godsdienstoefenaar Gerrit Teunis Beugel (1763-1834) ook een historicus? HUUB UMMELS, Perikelen rond de bouw van het eerste Apeldoornse raadhuis WILLY SMIT-BUIT, Johannes Bertel, onderwijze in hart en nieren RENNY VAN HEUVEN-NES, Guy de Coral, een onbekende hoffotograaf van bekende foto's van het Koninklijk Huis, 1906-1912 BURCHARD ELIAS, De tentoonstellingen van de Amersfoortsche Kunstkring in het interbellum Selecte bibliografie van drs. R.M. Kemperink Kleurenafbeeldingen Over onze auteurs

280 blz., € 29,-

ISBN 978-90-8704-172-4

ingenaaid,

geïllustreerd (deels kleur)

reeds verschenen

NUR 680/693

Zie ook: *Biografisch Woordenboek Gelderland. Bekende en onbekende mannen en vrouwen uit de Gelderse geschiedenis* dl 1 t/m 7, per stuk € 15,-

Patronen in beweging

Veranderingen in de Nederlandse textielgeschiedenis, 1960-2010
[=themanummer van Textielhistorische Bijdragen 50 (2010)]

Onder redactie van HANNEKE OOSTERHOF e.a.

In deze fraaie jubileumuitgave van de *Textielhistorische Bijdragen* wordt teruggeblikt op vijftig jaar Nederlandse textielgeschiedenis in de brede zin van het woord. Het verbindende element in de bijdragen is het thema 'verandering'. De van oudsher stevige bolwerken van de textielindustrie in 'het Westen' zagen de productie verplaatst naar andere delen van de wereld. Sindsdien nam de globalisering een enorme vlucht. Behalve aan transities in de textielsector wordt aandacht besteed aan de historiografie van 'textiel', de verstedelijking, de (textiel)musea, textielvormgeving en -design. Artikelen en interviews wisselen elkaar af.

Inhoud: REDACTIE, Voorwoord LEX HEERMA VAN VOSS/ELISE VAN NEDERVEEN MEERKERK, Veranderende patronen in de historiografie van textiel. Vijftig jaar *Textielhistorisch Bijdragen* WILLEKE TIJJSSEN/MARJAN BLOMJOUS, Interview arbeidsmigrant Juan Roig Ribas NIENKE VAN BOOM, De transformatie van Enschede en Tilburg: van textielstad tot comeback city HANNEKE OOSTERHOF, Interview voormalig textielfabrikant Rolf Dröge ELISE VAN NEDERVEEN MEERKERK, Textiel in een globaliserende wereld VINCENT SLEEBE, Interview textieleconoom H.J. Hesselink VINCENT SLEEBE, Dankzij of ondanks de textielindustrie? De textielmusea in Tilburg en Twente MARJAN BLOMJOUS/WILLEKE TIJJSSEN, Interview voormalig chef en artikelontwikkelaar CAROLINE BOOT, Vijftig jaar interieurtextiel in Nederland. Producten en ontwerpvisies, 1960-2010 SUZAN RÜSSELER, Interview textielontwerper/designmanager Josée de Pauw Summaries Curriculum Vitae van de auteurs en interviewers

±200 blz., ±€ 25,-

ISBN 978-90-71715-25-9
gebonden, geïllustreerd
(kleur)

reeks THB 50 (2010)
verschijnt november 2010
NUR 696/694

Zie ook: *Aanknoppen en uitrafelen van historisch materiaal* [=THB 44 (2004)], ISBN 90-71715-19-1, €18,50 *Kant en passement* [=THB 40 (2000)], ISBN 90-71715-15-9, €18,50; *Winkeldochters. Vrouwen in de handel en als consument van textiel 1600-2000* [=THB 47 (2007)], ISBN 978-90-71715-22-8, €18,50

Verschi­ningssche­ma voor­jaar 2010 en bestel­bil­jet

reeds ver­schenen

Bourgon­dië voor­bij (blz. 14)
Folkerts, Voor­beeld op schrift (blz. 6)
Houte de Lange/Burg, Pauselijk eer­betoon (blz. 24)
Twee werelden – één Hongerwinter (blz. 32)
Van Groningen tot Zeeland (blz. 30)
Veluwe en andere geschiedenissen (blz. 41)
Zeehelden, kooplieden, lords en ladies op kasteel Keukenhof (blz. 28)

verschijnt sep­tember 2010

De Bourbon de Parme-Gualthérie van Wezel (blz. 20)
Crisis! (blz. 34)
Donga/Berg, Geslagen ver­beelding (blz. 19)
Gaasbeek, De molen Rijn en Lek te Wijk bij Duurstede (blz. 17)
Hülsken, Kiezen voor kinderen? (blz. 37)
Kos, Van meenten tot marken (blz. 12)

De liefde en de vrijheid, natuurlijk! (blz. 23)
Linden, Nou ... tabé dan! (blz. 29)
Het religieus gevoel in de negentiende eeuw (blz. 26)
Venema, Kiliaan van Rensselaer (1586-1643) (blz. 15)

verschijnt oktober 2010

Het geloof dat inzicht zoekt (blz. 25)
Groot, Geliefd en gevreesd (blz. 27)
In het land van de bijbel (blz. 4)
Jongh, Vloek en gebed om een nieuwe aarde (blz. 36)
De levensloop van Adriaan van der Willigen (blz. 22)
Post, Geschiedenis van het doopsgezinde kerklied (1793-1973) (blz. 18)
Roos/Roos-van Rooden, Moed en overmoed (blz. 33)
Stensel, Edelen in Zeeland (blz. 13)

Onder­getekende bestelt de volgende titels (bestellen kan ook per e-mail bestel@verloren.nl of via www.verloren.nl):

naam: _____

adres: _____

pc, plaats: _____

telefoon: _____ e-mail adres: _____

handtekening: _____ datum: _____

U kunt dit formulier opsturen naar Uitgeverij Verloren BV, Torenlaan 25, 1211 JA Hilversum, fax 035-6836557.

Archeologie van de Tweede Wereldoorlog in Overijssel (blz. 35)
Cruyningen, Boeren aan de macht? (blz. 31)
Hamer, Sophie, koningin der Nederlanden (blz. 21)
Patronen in beweging (blz. 42)
Het universitaire bedrijf in Nederland (blz. 38)

verschijnt december 2010

Aeneas Silvius Piccolomini Pius II (1405-1464) (blz. 9)
Camp, De oorkonden en de kanselarij van Henegouwen, Holland en
Zeeland (blz. 11)
Ebels, Geschiedenis als metgezel (blz. 39)
Franssen, Een kleine dijk met een groot doel (blz. 16)
Het leven van de heilige Katherina van Alexandrië (blz. 5)
Nissen, Roermond (blz. 3)
Stoop, Schrijven in commissie (blz. 7)
Timmer, Kroniek van Abcoude en Baambrugge (blz. 40)
Walewein ende Keye (blz. 10)

Torenlaan 25 – NL-
1211 JA Hilversum

TNT Post
Port betaald
Port payé
Pays-Bas

